

Lagutskottets betänkande

1984/85:38

om internationella faderskapsfrågor m. m. (prop. 1984/85:124)

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 1984/85:124, vari framläggs förslag till lagstiftning om internationella faderskapsfrågor. Vidare behandlas en med anledning av propositionen väckt motion (m) om att svensk domstol alltid skall vara behörig när parterna är svenska medborgare och en fristående motion (fp) om rätt för utländska medborgare att få gemensam vårdnad efter anmälan till pastorsämbete.

Den föreslagna lagen om internationella faderskapsfrågor innehåller bl. a. regler om svensk domstols behörighet i faderskapsmål, om svensk socialnämnds medverkan vid fastställande av faderskap och om vilket lands lag som skall tillämpas. Reglerna innebär att när det gäller barn med hemvist i Sverige blir svensk myndighet behörig och skall svensk lag tillämpas. Vidare föreslås att utländska faderskapsavgöranden och utländska fastställelser av faderskap som grundas på erkännande skall godtas här i landet i en vidsträckt omfattning.

I propositionen föreslås också att namnlagen ändras. Förslaget innebär att den lagen inte längre skall tillämpas på isländska medborgare med hemvist i Sverige, om de inte önskar det.

Utskottet tillstyrker bifall till de lagförslag som läggs fram i propositionen och avstyrker bifall till motionsyrkandena.

Ledamöterna från moderata samlingspartiet och från centerpartiet reserverar sig för bifall till m-motionen.

Propositionen

I proposition 1984/85:124 föreslår regeringen (justitiedepartementet) efter hörande av lagrådet att riksdagen antar i propositionen framlagda förslag till

1. lag om internationella faderskapsfrågor,
2. lag om ändring i föräldrabalken,
3. lag om ändring i lagen (1958:642) om blodundersökning m. m. vid utredning av faderskap,
4. lag om ändring i namnlagen (1982:670).

Lagförslagen har fogats till detta betänkande som *bilaga*.

Beträffande propositionens huvudsakliga innehåll hänvisas till vad utskottet anför på s. 3.

Motionsyrkandena

A. Motion väckt med anledning av propositionen

Motion 1984/85:2893 av Mona Saint Cyr (m), vari yrkas att riksdagen, med avslag på regeringens förslag i denna del, beslutar att svensk domstol skall vara behörig i faderskapsmål om samtliga parter är svenska medborgare.

B. Motion väckt under allmänna motionstiden 1985

Motion 1984/85:1247 av Ingemar Eliasson och Kenth Skårvik (båda fp), vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om att gällande regler om enkelt anmälningsförfarande för erhållande av gemensam vårdnad om barn, bör bli tillämplig även där föräldrar har utländskt medborgarskap.

Utskottet

Inledning

I svensk rätt regleras frågor om faderskap i föräldrabalken (FB). När svenska myndigheter har att ta ställning till en faderskapsfråga med anknytning till något annat land kan även utländsk rätt samt utländska faderskapsdomar och andra utländska faderskapsfastställelser få betydelse.

I lagen (1979:1001) om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden (NFL) föreskrivs bl. a. att en lagakraftvunnen dom som har meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge och som avser faderskap i princip skall gälla även i Sverige. Vidare finns lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz. Enligt den lagen, som avser tvistemålsdomar i allmänhet, gäller vissa schweiziska faderskapsdomar i Sverige.

Utöver de två nyssnämnda lagarna finns inte i Sverige några lagregler om hur internationella faderskapsfrågor skall behandlas. Sverige är inte heller anslutet till någon konvention som behandlar internationellt privaträttsliga frågor om faderskap. Dessa frågor är för övrigt inte i någon högre grad reglerade genom internationella överenskommelser.

I brist på lagregler på området har de svenska domstolarna varit hänvisade till att utveckla lösningar på internationellt privat- och processrättsliga problem som rör frågor om faderskap. De lösningar som valts i rättspraxis har i en del fall efter hand kommit att framstå som mindre lämpliga med hänsyn till barnets bästa. Sålunda har i mål om hävande av legal faderskapspresumtion bedömningen skett enligt lagen i den stat där barnets mor och hennes man var medborgare vid tiden för barnets födelse. Detta har i många fall lett till att talan har fått avvisas, eftersom ett hävande

av faderskapet i dessa fall enligt vissa länders lagar endast kan ske på talan av mannen. Vidare har enligt gällande rätt utländska faderskapsdomar i princip inte ansetts kunna erkännas här utan stöd i lag. Rättsläget är också mer eller mindre osäkert på en rad punkter, t. ex. i vilken utsträckning en utländsk faderskapsfastställelse kan godtas här när den skett i annan form än genom dom.

Nämnda förhållanden, i förening med den ökande invandringen till Sverige, föranledde lagutskottet (LU 1978/79:4) att med anledning av en motion vid riksmötet 1977/78 förorda att en utredning skulle komma till stånd rörande de internationellt privat- och processrättsliga reglerna på faderskapsrättens område. Vad utskottet anfört gav riksdagen som sin mening regeringen till känna.

Med anledning av riksdagens begäran tillkallade regeringen en särskild utredare för att utreda internationella faderskapsfrågor. Denne redovisade resultatet av sitt uppdrag i betänkandet (SOU 1983:25) Internationella faderskapsfrågor. Betänkandet har remissbehandlats och legat till grund för propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Förslag till lag om internationella faderskapsfrågor innehåller bl. a. regler om svensk domstols behörighet i faderskapsmål och om svensk socialnämnds medverkan vid fastställelse av faderskap. Lagförslaget reglerar också vilket lands lag som skall tillämpas i mål om faderskap till barn. I lagförslaget finns också bestämmelser om giltigheten av utländsk domstols faderskapsavgöranden och utländska faderskapserkännanden.

Lagen är avsedd att tillämpas generellt. Undantag har dock gjorts för sådana frågor som regleras i NFL. Detta innebär att de bestämmelser i förslaget, vilka angår svenska myndigheters behörighet och lagval, blir tillämpliga utan inskränkning även i nordiska förhållanden. Vidare kompletteras lagförslaget av lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som har meddelats i Schweiz.

Enligt förslaget är det i första hand barnets anknytning till ett visst land som är avgörande för bl. a. frågor om svensk myndighets behörighet och vilket lands lag som skall tillämpas. I regel är barnets hemvist avgörande. När det gäller barn med hemvist i Sverige blir således svensk myndighet behörig, och i princip skall svensk lag tillämpas. Utländska faderskapsdomar och utländska fastställelser av faderskap genom erkännande skall godtas här i landet om det inte finns särskilda skäl som talar mot det.

Förslaget till ändring i namnlagen innebär att namnlagen blir tillämplig på svenska medborgare med hemvist i Island och att isländska medborgare med hemvist i Sverige får välja mellan att använda sig av den svenska namnlagen och sin nationella lag.

Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 juli 1985.

Allmänna synpunkter

Utskottet noterar med tillfredsställelse att det nu läggs fram ett lagförslag som medför en lösning av de flesta internationellt privat- och processrättsliga problemen som rör frågor om faderskap. Förslaget grundas på domicilprincipen, dvs. det är hemvistförhållandena och inte medborgarskapet som är bestämmande för domstolens behörighet och valet av tillämplig lag. I detta hänseende ligger förslaget i linje med den utveckling som skett inom den internationella familjerätten, såväl i Sverige som utomlands. Utskottet konstaterar att förslaget i många fall innebär en avvikelse från vad som hittills gällt. Det är emellertid just valet av domicilprincipen som medför att många av de nuvarande onöjaktigheterna kan botas. De föreslagna reglerna om svensk myndighets behörighet och om val av tillämplig lag bör leda till resultat som överensstämmer med barnets intresse. Detta intresse tillgodoses även genom att lagförslaget gör det möjligt att här i landet godta utländska faderskapsavgöranden och utländska faderskapsfastställelser genom erkännanden i vidsträckt omfattning. Utskottet vill också peka på att förslaget tillgodoser behovet av praktiska och lättillämpade regler. Handläggningen av internationella faderskapsfrågor vid svenska myndigheter kommer således att underlättas, vilket är en stor fördel inte minst för folkbokföringsmyndigheterna och socialnämnderna som handlägger den övervägande delen av dessa frågor.

Enligt utskottets mening är förslaget väl ägnat att läggas till grund för lagstiftning. I det följande kommer utskottet att närmare behandla frågan om svensk domstols behörighet.

Domstols behörighet

Svensk rätt saknar som nämnts skrivna lagregler om domsrätt i mål om faderskap. Den viktigaste rättskällan utgör därför rättspraxis. Denna rättspraxis täcker dock bara delvis detta område. I mål om fastställande av faderskap visar rättspraxis att svenska domstolar oavsett barnets medborgarskap är behöriga när barnet har hemvist i Sverige. Vad angår mål om hävande av en legal faderskapspresumtion är det något osäkert om det samma gäller i fall då barnet inte är svensk medborgare.

I propositionen föreslås att ett mål om faderskap får tas upp av svensk domstol när barnet har hemvist i Sverige. Vidare föreslås att svensk domstol skall vara behörig i ett sådant mål när talan förs mot en man som har hemvist här i landet eller mot flera män som alla har hemvist här. Slutligen föreslås att domsrätt skall föreligga när det med hänsyn till barnets, moderns eller mannens anknytning till Sverige finns särskilda skäl att målet prövas här i landet.

I motion 2893 framförs kritik mot de föreslagna reglerna om domstols behörighet. Enligt motionären är förslaget i denna del otillräckligt i de fall då samtliga inblandade är svenska medborgare. De förutsättningar som föreslås gälla för att målet skall kunna prövas av svensk domstol är enligt

motionären så snävt angivna att endast ett fåtal personer kommer att kunna utnyttja möjligheten. Motionären anser att det föreligger starka skäl att följa utredningens förslag att svensk domstol skall vara behörig, om samtliga parter är svenska medborgare. En sådan reglering överensstämmer enligt motionären med gällande rätt och med svensk tradition samt medför att svenska medborgare får tillgång till landets domstolar i familjerättsliga frågor, oberoende av var medborgaren är bosatt.

Som motionären påpekar föreslog utredningen att anknytning genom medborgarskap i viss utsträckning borde medföra att svensk domstol blir behörig i mål om faderskap. Förslaget framlades dock under viss tvekan. Bl. a. fanns det enligt utredningsmannen inte något större praktiskt behov av sådana behörighetsregler. Utskottet delar denna uppfattning och vill framhålla att det torde vara mycket sällsynt att en faderskapstalan väcks här i landet om det inte föreligger någon annan anknytning till Sverige än svenskt medborgarskap.

Enligt utskottets mening talar även andra skäl mot behörighetsregler som grundas på medborgarskap. Utvecklingen både i Sverige och utomlands går alltmer mot att barn vid födseln får dubbla medborgarskap, om föräldrarna har olika nationalitet. Det blir också vanligare att vuxna personer får dubbelt medborgarskap. Man beräknar att det i Sverige för närvarande finns totalt omkring 100 000 personer med dubbla medborgarskap och att det varje år tillkommer ca 10 000 personer med två eller flera medborgarskap. Denna utveckling medför att medborgarskapet som anknytningsfaktor minskar i betydelse som grund för svensk domsrätt. Det torde vidare vara svårt att motivera svensk domsrätt när exempelvis mannen och barnet sedan länge varit bosatta utomlands, även om samtliga inblandade har svenskt medborgarskap. Utskottet vill också peka på att det inte går att helt bortse från den risk som finns att en svensk dom i ett sådant fall inte godtas i parternas hemvistland.

Som framhålls i propositionen (s. 17) kan det emellertid finnas fall där det skulle vara stötande att utestänga svenska medborgare från svensk domstol enbart på den grunden att de saknar hemvist i Sverige. Utskottet anser, i likhet med departementschefen, att svensk domstol bör vara behörig i vissa fall där hemvistlandets rättssystem eller lagar är sådana att en faderskapsfråga inte kan prövas i det landet eller är sådana att prövningen leder till ett resultat som är stötande för svensk rättskänsla. Särskilt när samtliga inblandade är svenska medborgare framstår det som befogat att de i dessa fall kan vända sig till svensk domstol. Enligt utskottets mening innebär den i propositionen föreslagna regeln att svensk domstol skall vara behörig när det med hänsyn till parts anknytning finns särskilda skäl att pröva en faderskapsfråga här i landet att motionärens önskemål i väsentlig mån tillgodoses.

På grund av det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 2893 och tillstyrker bifall till propositionen i motsvarande del.

Propositionen i övrigt

Förslaget till lag om internationella faderskapsfrågor föranleder i övrigt inga särskilda uttalanden från utskottets sida. Inte heller de övriga lagförslagen ger anledning till kommentar av utskottet.

Utländska medborgares rätt till gemensam vårdnad om barn

Riksdagen beslöt våren 1983 om ändringar i bl. a. FB:s bestämmelser om vårdnad och umgänge (prop. 1981/82:168, LU 1982/83:17). De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 1983.

Föräldrar som inte är gifta med varandra kan få gemensam vårdnad om sina barn efter gemensam ansökan hos domstol (6 kap. 4 § första stycket FB). Genom 1983 års lagstiftning infördes, som ett alternativ till domstolsförfarandet, en möjlighet för sådana föräldrar att få gemensam vårdnad efter anmälan till pastorsämbetet under förutsättning att vårdnadsfrågan inte tidigare prövats av domstol och att föräldrarna och barnet är svenska medborgare (6 kap. 4 § andra stycket FB).

I motion 1247 framhåller motionärerna att 1983 års lagändring i denna del innebär en olikartad behandling av utländska medborgare. Även en svensk medborgare som har barn tillsammans med en utländsk medborgare drabbas av bestämmelsen. Dessa familjer får fortfarande genomgå den mer omständliga ansökningsproceduren och måste dessutom erlagga en särskild ansökningsavgift på 210 kr. till domstolen. Anmälningsförfarandet för föräldrar med svenskt medborgarskap är däremot kostnadsfritt. Enligt motionärerna bör de skäl som talade för införandet av det enklare förfarandet rimligtvis även gälla i fall där någon av föräldrarna har utländskt medborgarskap. Motionärerna anser att också rättviseskäl i enlighet med jämlikhetsmålen i invandrapolitiken talar för en ändring. Motionärerna yrkar därför att FB skall ändras så att även utländska medborgare kan få gemensam vårdnad efter anmälan till pastorsämbetet.

Utskottet erinrar om att syftet med begränsningen av möjligheten att anmäla gemensam vårdnad var att pastorsämbetets handläggning skulle underlättas. Genom att anmälningsförfarandet får utnyttjas endast när föräldrarna och barnet är svenska medborgare behöver nämligen pastorsämbetet inte pröva huruvida svensk myndighet är behörig eller huruvida svensk eller utländsk lag skall tillämpas. I sammanhanget bör påpekas att de i propositionen föreslagna reglerna om internationella faderskapsfrågor inte gäller frågor om vårdnad. Med hänsyn till att frågor om vårdnaden om barn i fall då någon av föräldrarna eller barnet är utländsk medborgare kan vara komplicerade bör enligt utskottets mening sådana frågor även i fortsättningen prövas av domstol. Utskottet som inte kan anse att reglerna i FB är diskriminerande, avstyrker följaktligen bifall till motion 1247.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *förslag till lag om internationella faderskapsfrågor*
att riksdagen med avslag på motion 1984/85:2893 antar det i proposition 1984/85:124 framlagda förslaget till lag om internationella faderskapsfrågor,
2. beträffande *proposition 1984/85:124 i övrigt*
att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till
 - a) lag om ändring i föräldrabalken,
 - b) lag om ändring i lagen (1958:642) om blodundersökning m. m. vid utredning av faderskap,
 - c) lag om ändring i namnlagen (1982:670),
3. beträffande *utländska medborgares rätt till gemensam vårdnad om barn*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1247.

Stockholm den 25 april 1985

På lagutskottets vägnar

PER-OLOF STRINDBERG

Närvarande: Per-Olof Strindberg (m), Lennart Andersson (s)*, Martin Olsson (c), Elvy Nilsson (s), Mona Saint Cyr (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Ingemar Konradsson (s), Allan Ekström (m)*, Marianne Karlsson (c), Owe Andréasson (s)*, Stig Gustafsson (s)*, Inga-Britt Johansson (s), Kersti Johansson (c), Inger Wickzén (m) och Berit Löfstedt (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation*Förslag till lag om internationella faderskapsfrågor (mom. 1)*

Per-Olof Strindberg (m), Martin Olsson (c), Mona Saint Cyr (m), Allan Ekström (m), Marianne Karlsson (c), Kersti Johansson (c) och Inger Wickzén (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Som motionären" och slutar med "motsvarande del." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening talar principiella skäl för att svensk domstol alltid skall vara behörig i familjerättsliga mål när samtliga inblandade är svenska medborgare. I enlighet med utredningens förslag bör således

svenska medborgare ha tillgång till svenska domstolar oberoende av var de är bosatta. Utskottet vill också peka på att nationalitetsprincipen traditionellt spelat en central roll i svensk internationell familjerätt och att utredningens förslag, såvitt nu är i fråga, överensstämmer med gällande rätt. Några bärande skäl för att nu frånga denna princip har inte anförts i propositionen.

Utskottet anser således i likhet med motionären att svensk domstol bör vara behörig när samtliga inblandade är svenska medborgare. Utskottet tillstyrker därför bifall till motion 2893.

dels att utskottet under moment 1 bort hemställa

1. beträffande *förslag till lag om internationella faderskapsfrågor* att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2893 antar det i proposition 1984/85:124 framlagda förslaget till lag om internationella faderskapsfrågor med den ändringen att 4 § erhåller följande såsom *Utskottets förslag* betecknade lydelse.

Regeringens förslag

Utskottets förslag

4 §

Mål om faderskap får tas upp av svensk domstol,

1. om barnet har hemvist i Sverige,
2. om talan förs mot en man som har hemvist i Sverige eller mot flera män som alla har hemvist här, *eller*
3. om det i andra fall med hänsyn till barnets, moderns eller mannens anknytning till Sverige finns särskilda skäl att målet prövas här i landet.

Mål om faderskap får tas upp av svensk domstol,

1. om barnet har hemvist i Sverige,
2. om talan förs mot en man som har hemvist i Sverige eller mot flera män som alla har hemvist här,
3. *om barnet, modern och den man eller de män vars faderskap målet gäller är svenska medborgare, eller*
4. om det i andra fall med hänsyn till barnets, moderns eller mannens anknytning till Sverige finns särskilda skäl att målet prövas här i landet.

Om det sedan talan har väckts inträffar en ändring av de omständigheter som grundar svensk domstols behörighet enligt första stycket, upphör inte domstolens behörighet.

Propositionens lagförslag**1 Förslag till****Lag om internationella faderskapsfrågor**

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag gäller frågor om faderskap till barn i internationella förhållanden.

I förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge gäller lagen (1979: 1001) om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden i stället för 7–10 §§.

Faderskap omedelbart på grund av lag

2 § En man som är eller har varit gift med ett barns mor skall anses som barnets far, då det följer av lagen i den stat där barnet vid födelsen fick hemvist eller, om inte någon skall anses som barnets far enligt den lagen, då det följer av lagen i en stat där barnet vid födelsen blev medborgare. Fick barnet vid födelsen hemvist i Sverige, skall frågan dock alltid bedömas enligt svensk lag.

Fastställelse och hävande av faderskap

3 § Ett faderskap kan fastställas genom erkännande av faderskapet under medverkan av en svensk socialnämnd, om nämnden är skyldig att utreda faderskapet enligt 2 kap. 1 eller 9 § föräldrabalken.

I fråga om fastställande av faderskap enligt första stycket tillämpas svensk lag.

Har erkännandet lämnats utomlands, skall det även om detta inte följer av andra stycket anses giltigt till formen, om det uppfyller formföreskrifterna i den främmande statens lag.

4 § Mål om faderskap får tas upp av svensk domstol,

1. om barnet har hemvist i Sverige,
2. om talan förs mot en man som har hemvist i Sverige eller mot flera män som alla har hemvist här, eller
3. om det i andra fall med hänsyn till barnets, moderns eller mannens anknytning till Sverige finns särskilda skäl att målet prövas här i landet.

Om det sedan talan har väckts inträffar en ändring av de omständigheter som grundar svensk domstols behörighet enligt första stycket, upphör inte domstolens behörighet.

5 § En talan vid svensk domstol om fastställande av faderskap eller om hävande av ett faderskap, som gäller enligt 2 §, skall prövas enligt lagen i den stat där barnet har sitt hemvist när målet avgörs i första instans.

Frågan huruvida ett faderskap, som gäller enligt 2 §, skall anses hävt genom en fastställelse av att en annan man är barnets far bedöms enligt samma lag som har tillämpats vid fastställelsen.

6 § Har ett faderskap fastställts genom erkännande, skall en talan vid svensk domstol om ogiltigförklaring av erkännandet prövas enligt den eller de lagar som bestämmer fastställelsens giltighet här i landet. En ogiltigförklaring får dock alltid meddelas med stöd av svensk lag, om talan grundas på att den som har lämnat erkännandet inte är far till barnet.

Giltigheten av utländska faderskapsavgöranden m. m.

7 § Ett avgörande av en utländsk domstol som innebär att ett faderskap har fastställts eller hävts och som har vunnit laga kraft gäller i Sverige, om det med hänsyn till en parts hemvist eller medborgarskap eller annan anknytning finns skäligen anledning att talan prövades i den främmande staten.

Det utländska avgörandet gäller dock inte i Sverige,

1. om svaranden, i fall där han eller hon inte har gått i svaromål, inte har fått kännedom om den väckta talan i tillräcklig tid för att kunna svara i saken eller om svaranden annars inte har fått rimliga möjligheter att föra sin talan i den utländska rättegången,

2. om avgörandet strider mot en svensk dom,

3. om avgörandet strider mot ett här i landet giltigt utländskt avgörande i en rättegång som började tidigare än den andra utländska rättegången,

4. om avgörandet strider mot en här i landet giltig fastställelse av faderskap i annan form än genom domstolsavgörande och den fastställelsen har skett innan den utländska rättegången började,

5. om en rättegång om faderskapet pågår i Sverige, eller

6. om det utomlands pågår en rättegång om faderskapet som har börjat tidigare än den andra utländska rättegången och som kan antas leda till ett här i landet giltigt avgörande.

8 § En utländsk fastställelse av faderskap genom erkännande gäller i Sverige, om den är giltig enligt lagen i en stat där barnet eller den som har lämnat erkännandet hade hemvist eller i en stat där någon av dem var medborgare.

Erkännandet skall även om det inte följer av första stycket anses giltigt till formen, om det uppfyller formföreskrifterna i lagen i den stat där erkännandet lämnades.

Den utländska fastställelsen gäller dock inte i Sverige,

1. om den strider mot ett här i landet giltigt avgörande i en rättegång som började innan fastställelsen skedde,

2. om den strider mot en tidigare, här i landet giltig fastställelse av faderskap i annan form än genom domstolsavgörande,

3. om det i Sverige pågår en rättegång om faderskapet som har börjat innan fastställelsen skedde,

4. om det utomlands pågår en rättegång om faderskapet som har börjat innan fastställelsen skedde och som kan antas leda till ett här i landet giltigt avgörande, eller

5. om erkännandet är uppenbart oriktigt.

9 § Frågan huruvida ett avgörande som avses i 7 § gäller i Sverige kan prövas av Svea hovrätt på ansökan av någon som har varit part i den utländska rättegången och vars rätt frågan rör. Uppkommer en sådan fråga inför en annan svensk myndighet än en domstol, får även myndigheten vid behov begära en sådan prövning av hovrätten.

Innan hovrätten prövar frågan skall sökandens motpart få tillfälle att yttra sig över ansökningsen, om det kan ske. Har hovrättens prövning begärts av en myndighet, gäller detsamma var och en som har varit part i den utländska rättegången och som kan vara part även i hovrätten.

10 § Väcks vid en svensk domstol talan om faderskapet till ett barn men pågår redan en rättegång om faderskapet utomlands, skall talan avvisas eller förklaras vilande i väntan på ett avgörande i den utländska rättegången som har vunnit laga kraft, om det kan antas att detta avgörande blir giltigt här i landet. Talan får dock prövas, om det finns särskilda skäl.

Pågår den utländska rättegången i Schweiz, skall i fall som avses i 7 § lagen (1936: 79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz den bestämmelsen i stället tillämpas.

Gemensamma bestämmelser

11 § Om prövningen av en fråga enligt denna lag beror på någons hemvist eller medborgarskap vid en viss tidpunkt och han eller hon då är avliden, avgörs frågan med hänsyn till förhållandena vid tiden för dödsfallet.

Om prövningen av en fråga beror på barnets hemvist eller medborgarskap vid en viss tidpunkt och är barnet då ännu inte fött, är i stället moderns hemvist eller medborgarskap vid den tidpunkten avgörande.

12 § En bestämmelse i en utländsk lag får inte tillämpas och ett avgörande av en utländsk domstol eller en utländsk fastställelse av faderskap genom erkännande gäller inte i Sverige, om det skulle vara uppenbart oförenligt med grunderna för den svenska rättsordningen att tillämpa bestämmelsen eller att erkänna avgörandet eller fastställelsen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985.

2. Vad som föreskrivs i 5 § andra stycket gäller även om fastställelsen av den andre mannens faderskap har skett före ikraftträdandet.

3. Bestämmelserna i 7 och 8 §§ tillämpas även på ett domstolsavgörande som har meddelats före ikraftträdandet och på en fastställelse som dessförinnan har skett genom erkännande. Hade avgörandet eller fastställelsen giltighet i Sverige vid ikraftträdandet, gäller avgörandet eller fastställelsen fortfarande. Ett avgörande eller en fastställelse, som strider mot en annan dom eller fastställelse i annan form som gällde här vid ikraftträdandet, har inte giltighet här i landet.

2 Förslag till

Lag om ändring i föräldrabalken

Härigenom föreskrivs i fråga om föräldrabalken¹

dels att 2 kap. 1, 2 och 9 §§ samt 3 kap. 3 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att rubriken närmast före 3 kap. 1 § skall lyda "Mål om hävande av faderskap".

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap

1 §

Skall *ej* enligt 1 kap. 1 § viss man anses som barns fader, åligger det socialnämnden att försöka utreda vem som är fader till barnet och sörja för att faderskapet fastställs, om den som har vårdnaden om barnet är kyrkobokförd i riket eller vistas här eller om i annat fall vårdnadshavaren begär det och barnet är svensk medborgare.

Skall *inte* enligt 1 kap. 1 § *en* viss man anses som far till ett barn som står under någons vårdnad, är socialnämnden skyldig att försöka utreda vem som är far till barnet och se till att faderskapet fastställs, om barnet har hemvist i Sverige.

2 §

Uppgift enligt 1 § åvilar socialnämnden i den kommun där den som har vårdnaden om barnet är kyrkobokförd. Är vårdnadshavaren ej kyrkobokförd i riket, åvilar uppgiften socialnämnden i den kommun där han vistas eller, om han ej vistas i riket, socialnämnden i Stockholm.

Uppgifterna enligt 1 § åligger socialnämnden i den kommun där barnet är kyrkobokfört.

9 §

Skall viss man enligt 1 kap. 1 § anses som barns fader och är vårdnadshavare för barnet kyrkobokförd i riket eller vistas vårdnadshavare här eller är barnet svensk medborgare, skall socialnämnden, om vårdnadshavare eller mannen begär det och det finnes lämpligt, utreda om annan man kan vara fader till barnet.

Beträffande utredningen skola 2–6 och 8 §§ äga motsvarande tillämpning, varvid dock vad som sägs i 2 § om vårdnadshavare skall gälla modern, när vårdnaden om

Skall *en* viss man enligt 1 kap. 1 § anses som far till ett barn som står under någons vårdnad och har barnet hemvist i Sverige, skall socialnämnden, om vårdnadshavaren eller någon av vårdnadshavarna eller mannen begär det och det är lämpligt, utreda om någon annan man kan vara far till barnet.

I fråga om utredningen tillämpas 2–6 och 8 §§. Utredningen får läggas ned, om det föreligger skäl som anges i 7 § första stycket 1 eller 4 eller om det annars är lämpligt.

¹ Balken omtryckt 1983: 485.

Nuvarande lydelse

barnet utövas gemensamt av henne och mannen. Utredningen får läggas ned, om det föreligger skäl som anges i 7 § första stycket 1 eller 4 eller det annars finnes lämpligt.

Talan mot socialnämnds beslut att *icke* påbörja utredning enligt denna paragraf eller att lägga ned påbörjad utredning *föres* hos länsstyrelsen genom besvär. Mot länsstyrelsens beslut *föres* talan hos kammarrätten genom besvär.

Föreslagen lydelse

Talan mot *en* socialnämnds beslut att *inte* påbörja utredning enligt denna paragraf eller att lägga ned *en* påbörjad utredning *förs* hos länsstyrelsen genom besvär. Mot länsstyrelsens beslut *förs* talan hos kammarrätten genom besvär.

3 kap.

3 §

Talan som avses i 1 eller 2 § får väckas vid rätten i den ort där barnet har sitt hemvist eller, om det har avlidit, vid den rätt som har att *upptaga* tvist om arv efter barnet. *Målet upptages av Stockholms tingsrätt, om ej annan behörig domstol finns.*

Talan som avses i 1 eller 2 § får väckas vid rätten i den ort där barnet har sitt hemvist eller, om det har avlidit, vid den rätt som har att *ta upp* tvist om arv efter barnet. *Finns det inte någon annan behörig domstol, skall målet tas upp av Stockholms tingsrätt.*

Detsamma gäller talan enligt 1 kap. 4 § tredje stycket om att ett faderskapserkännande saknar verkan mot den som har lämnat det.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985.

3 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1958: 642) om blodundersökning m. m vid utredning av faderskap**

Häri genom föreskrivs att 1 § lagen (1958: 642) om blodundersökning m. m. vid utredning av faderskap¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

I mål om *faderskap* enligt 3 kap. föräldrabalken kan rätten, där det yrkas av part eller eljest finnes erfordrigt, förordna att blodundersökning eller annan undersökning rörande ärftliga egenskaper, som kan ske utan nämnvärt men, *skall*

Föreslagen lydelse

1 §

I mål om *förklaring att en viss man inte är far eller om fastställande av faderskap* kan rätten på yrkande av någon av parterna eller när det annars behövs förordna om blodundersökning eller annan undersökning rörande ärftliga egen-

¹ Lagen omtryckt 1982: 1060.

Nuvarande lydelse

äga rum med avseende på modern och barnet samt, såvitt angår mål om förklaring att viss man ej är fader, mannen i äktenskapet och, i mål om fastställande av faderskap, man mot vilken talan föres. Förekommer anledning till antagande att annan haft samlag med modern under tid då barnet kan vara avlat, får förordnande om undersökning avse jämväl honom.

Innan förordnande meddelas, skall den som förordnandet skulle avse beredas tillfälle att yttra sig.

Föreslagen lydelse

skaper som kan ske utan nämnvärt men. Förordnandet kan avse modern och barnet samt, i mål om förklaring att en viss man inte är far, mannen i äktenskapet och, i mål om fastställande av faderskap, man mot vilken talan förs. Finns det anledning att anta att någon annan man har haft samlag med modern under den tid då barnet kan vara avlat, får förordnandet avse också denne.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985.

4 Förslag till**Lag om ändring i namnlagen (1982:670)**

Häri genom föreskrivs att 50 och 51 §§ namnlagen (1982:670)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag tillämpas inte på svenska medborgare som har hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge.

*Föreslagen lydelse***50 §**

Denna lag tillämpas inte på svenska medborgare som har hemvist i Danmark, Finland eller Norge.

51 §

Lagen tillämpas på danska, finska, isländska och norska medborgare som har hemvist i Sverige.

Lagen tillämpas på danska, finska och norska medborgare som har hemvist i Sverige.

Andra utländska medborgare som har hemvist i Sverige får med tillämpning av denna lag förvärva, ändra eller behålla namn genom anmälan till pastorsämbetet eller efter ansökan hos patent- och registreringsverket. I fråga om efternamn som har förvärvats på detta sätt tillämpas 16–23 §§. Utländska medborgare som har hemvist i Sverige får också bära mellanamn enligt denna lag efter anmälan till pastorsämbetet.

När utländska medborgare adopteras här i landet enligt svensk lag tillämpas alltid 2–4 §§.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985.

¹ Lagen omtryckt 1982:1134.